

Podsumowanie do Strategii dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020

Na podstawie: art. 43 pkt 2 oraz art.55 ust.3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.)

Głównym celem zainicjowania prac nad *Strategią dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województw małopolskiego i śląskiego do roku 2020* było zidentyfikowanie możliwości współpracy pomiędzy oboma regionami oraz wskazanie kierunków, typów projektów oraz konkretnych projektów umożliwiających rozwijanie współpracy, a w konsekwencji kreowanie Polski Południowej jako silnego i konkurencyjnego obszaru w Europie. *Strategia* jest dokumentem komplementarnym wobec strategii wojewódzkich. Obejmuje ona zagadnienia odnoszące się do zawiązywania współpracy między województwami oraz do podejmowania działań wspólnych, poszerzających możliwości rozwoju partnerskich relacji pomiędzy oboma województwami. W związku z tym nie powieliła zapisów innych dokumentów opracowywanych na poziomie obu regionów. Dzięki partnerskiej procedurze formułowania i wdrażania tego dokumentu, będzie on również pełnił funkcję platformy komunikacji oraz stałego zawiązywania i utrwalania współpracy pomiędzy podmiotami z obydwu województw. Oznacza to, że zawarte w *Strategii* przedsięwzięcia nie wyczerpują listy projektów współpracy, a kolejne projekty powstawać będą w trakcie wdrażania *Strategii* w wyniku inicjatywy zainteresowanych podmiotów z województw małopolskiego i śląskiego.

Uzasadnienie
wyboru
przyjętego
dokumentu
w odniesieniu do
rozpatrywanych
rozwiązań
alternatywnych

Przesłanki przygotowania *Strategii* zostały wskazane w *Porozumieniu pomiędzy województwami małopolskim i śląskim* zawartym w dniu 23 maja 2011 roku. Wśród zasadniczych przyczyn przemawiających za zacieśnieniem współpracy pomiędzy oboma regionami wskazano na:

- potrzebę odpowiedzi na wyzwania zmieniającej się polityki spójności Unii Europejskiej, kierując się zapisami KPZK oraz KSRR, które wśród najważniejszych zadań samorządu województwa wymieniają zapewnienie powiązań sieci międzyregionalnych w celu realizacji wspólnych inicjatyw rozwojowych oraz wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie rozwoju regionalnego,
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej obydwu województw – zarówno w wymiarze spójności wewnętrznej jak i w relacjach z innymi województwami,
- wykorzystanie szans wynikających z rozwoju nowoczesnych technologii, w tym intensyfikację współpracy dla rozwoju węzła wiedzy i innowacji,
- wzmocnienie pozycji obydwu województw w zakresie przygotowania wspólnej oferty inwestycyjnej i jej promocji zewnętrznej,
- poszukiwanie rozwiązań przeciwdziałania negatywnym tendencjom demograficznym, zwłaszcza na rynku pracy, w tym określenie kierunków modernizacji makroregionalnego rynku pracy,
- określenie wspólnej oferty usług czasu wolnego, opartej na zróżnicowanych i komplementarnych produktach turystyki i kultury.

Informacje o zakresie i sposobie uwzględnienia uwag i wniosków

Zakres i treść *Prognozy* są zgodne z wymogami art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 1999, poz. 1227, z późn. zm.), jak również zakresem i stopniem szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, określonym przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie.

Ustalenia
zawarte
w prognozie
oddziaływania
na środowisko

Prognoza zawiera rekomendacje, które częściowo znalazły swoje odzwierciedlenie w ostatecznej wersji *Strategii*, dzięki czemu w sposób pełniejszy uwzględnione zostały kwestie odnoszące się do problematyki środowiska i jego ochrony. W ramach rozdziału zatytułowanego *Zasady wdrażania Strategii* uszczegółowione zostały zapisy dotyczące zasady zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, przestrzennym, gospodarczym i środowiskowym. Dotychczasowe zapisy zostały uzupełnione o kwestie gwarantujące zachowanie trwałości układów przyrodniczych i ciągłość funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz zapewniające zrekompensowanie negatywnych skutków wynikających z działań podejmowanych w trakcie wdrażania *Strategii*. Ponadto katalog zasad wdrażania *Strategii* został uzupełniony m.in. o zasady przezorności (ostrożności) oraz prewencji (zapobiegania), które dodatkowo wzmocnią ochronę środowiska. Jednocześnie do struktury II celu strategicznego wprowadzono działanie dedykowane współpracy na rzecz poprawy jakości powietrza, w szczególności ograniczenia niskiej emisji. Ponadto zakres diagnozy został poszerzony o ocenę stanu zdrowia mieszkańców, stanu i użytkowania zasobów wodnych, jakości powietrza, gospodarki odpadami oraz funkcjonujące w makroregionie formy ochrony przyrody.

Rekomendacje i zalecenia sformułowane w *Prognozie* dotyczyły m.in.:

- Poszerzenia diagnozy o ocenę stanu zdrowia mieszkańców, stanu i użytkowania zasobów wodnych, jakości powietrza, gospodarki odpadami formy ochrony przyrody.
- Poszerzenia analizy SWOT o treści środowiskowe.
- Poszerzenia opisu wybranych kierunków i działań o zapisy gwarantujące uwzględnienie problematyki środowiskowej.
- Poszerzenia listy zasad, na których będzie się opierać wdrażanie *Strategii* o zasady przezorności i prewencji.
- Poszerzenia systemu monitorowania i ewaluacji realizacji dokumentu o wskaźniki związane ze zrównoważonym rozwojem i ochroną środowiska.

Uwagi wynikające z *Prognozy oddziaływania na środowisko* obejmowały głównie rekomendacje wprowadzenia dodatkowych zapisów do treści *Strategii* w celu uniknięcia i minimalizacji potencjalnie negatywnych oddziaływań wynikających z jej realizacji. Ponadto zwrócono uwagę, iż podstawową zasadą, jaką należy kierować się wdrażając zapisy *Strategii* powinno być wyprzedzające unikanie konfliktów ze środowiskiem oraz jego poszczególnymi komponentami. Za wyjątkiem wprowadzenia zapisu odnoszącego się do działań na rzecz poprawy jakości powietrza, nie uznano za konieczne wprowadzenie zmian w celach strategicznych, kierunkach działań czy też konkretnych działaniach zdefiniowanych w *Strategii*. Należy podkreślić, że w zdecydowanej większości przypadków proponowane zapisy miały nazbyt szczegółowy charakter, odpowiadający raczej specyfice programów wojewódzkich czy też strategii sektorowych. Część rekomendowanych zapisów wynika bezpośrednio z innych aktów prawnych, które przewidują obligatoryjność ich stosowania.

Projekt *Strategii dla Rozwoju Polski Południowej do roku 2020* wraz z *Prognozą oddziaływania na środowisko*, zgodnie z wymogami ww. ustawy, został zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (PWIS). Wynikiem procesu opiniowania było: uzyskanie pozytywnych opinii RDOŚ i PWIS pod warunkiem uwzględnienia przekazanych uwag. Po wnikliwej analizie wniosków zgłoszonych przez RDOŚ i PWIS, w zakresie, w jakim było to możliwe i uzasadnione, zostały one wprowadzone do końcowej wersji *Strategii*.

Opinie
właściwych
organów,
o których mowa
w art. 57 i 58
ustawy

Proces konsultacji społecznych prowadzony był w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 54 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 1999, poz. 1227, z późn. zm.). W okresie konsultacji społecznych, tj. od 22 października do 30 listopada 2012 roku, projekt *Strategii dla Rozwoju Polski Południowej* wraz z *Prognozą oddziaływania na środowisko* dostępny był na stronach internetowych Województwa Małopolskiego (www.malopolskie.pl) oraz Województwa Śląskiego (www.slaskie.pl). W obu województwach w prasie o zasięgu regionalnym opublikowane zostały odpowiednie ogłoszenia o procesie konsultacji. Ogłoszenia te opublikowano również na stronach internetowych Województwa Małopolskiego i Województwa Śląskiego. Dokumenty były dostępne również do wglądu w siedzibach urzędów marszałkowskich obu województw.

Zgłoszone uwagi
i wnioski w
trakcie
konsultacji
społecznych

Informacja o toczących się konsultacjach społecznych została również rozesłana drogą mailową do jednostek samorządu terytorialnego, uczelni, przedsiębiorców oraz instytucji kultury z obydwu województw. Również drogą mailową projekt *Strategii* wraz z *Prognozą* został rozesłany do pozostałych samorządów wojewódzkich.

W ramach konsultacji społecznych skierowane zostało pismo do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego z prośbą o uwagi i rekomendacji do projektu *Strategii* oraz *Prognozy oddziaływania na środowisko*.

W ramach konsultacji społecznych, wspólnie z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego, zorganizowano w obu województwach konferencje (16 listopada 2012 roku w Katowicach, 23 listopada 2012 roku w Krakowie), na których zaprezentowany został projekt *Strategii*.

Ważnym elementem konsultacji projektu *Strategii* było jego przedłożenie radnym obu województw:

- 7 grudnia 2012 roku odbyło się posiedzenie Komisji Sejmiku Województwa Małopolskiego ds. Rozwoju Regionu, Promocji i Współpracy z Zagranicą, którego przedmiotem była dyskusja nad projektem *Strategii*;
- 7 stycznia 2013 roku miało miejsce wspólne posiedzenie Komisji Sejmiku Województwa Małopolskiego ds. Rozwoju Regionu, Promocji i Współpracy z Zagranicą oraz Komisji Sejmiku Województwa Śląskiego ds. Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego, w trakcie którego radni pochyłili się nad projektem *Strategii*;
- 22 stycznia 2013 roku odbyło się posiedzenie Komisji SWM ds. Kultury oraz Komisji SWM ds. Edukacji, Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki, zaś w dniu 24 stycznia Komisji SWM ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Ochrony Środowiska, których przedmiotem była dyskusja nad projektem *Strategii*;

- 6 marca 2013 roku odbyło się posiedzenie Przewodniczących i Wiceprzewodniczących Sejmików, Przewodniczących Komisji Sejmików Województw Małopolskiego i Śląskiego z udziałem Marszałków i Zarządów Województw, w trakcie którego dyskutowano nad projektem *Strategii* oraz zaprezentowano uwagi dotychczas zgłoszone w trakcie konsultacji.

W wyniku konsultacji zgłoszono około setki uwag i rekomendacji dotyczących wszystkich części dokumentu (diagnozy, analizy SWOT, działań oraz projektów kluczowych). Wielość oraz różnorodność zgłoszonych propozycji oraz charakter niniejszego podsumowania uzasadniają zaprezentowanie ich w formie kilku zagregowanych kategorii:

- **ochrona środowiska:** uwagi dotyczące uwzględnienia zapisów gwarantujących rekompensatę negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego wynikających z wdrażania *Strategii*, poszerzenia zapisów diagnozy o informacje odnoszące się do form ochrony przyrody, stanu zdrowia mieszkańców, jakości powietrza oraz zasobów wodnych;
- **transport:** propozycje zmiany redakcji niektórych działań oraz projektów związanych z rozwojem infrastruktury drogowej i kolejowej (m.in. BDI, DK 94, CKM), wprowadzenia zapisów dotyczących drogi wodnej Górnej Wisły;
- **kultura:** uwagi dotyczące wzmocnienia zapisów odnoszących się do współdziałania pomiędzy instytucjami kultury obu regionów;
- **turystyka:** propozycje wprowadzenia nowych projektów kluczowych lub zmiana redakcji już istniejących zapisów dotyczących tworzenia szlaków turystycznych łączących oba regiony.

Wszystkie zgłoszone uwagi zostały poddane wnikliwej analizie, zaś w zakresie, w jakim było to możliwe i uzasadnione, wynikające z nich wnioski zostały odzwierciedlone w końcowej wersji *Strategii dla Rozwoju Polski Południowej do roku 2020*.

Znaczna część spośród zgłoszonych uwag wpisywała się w kierunki działań oraz działania zamieszczone w pierwszym projekcie *Strategii* (przyjętym przez zarządy obu województw w sierpniu 2012 roku). Brak imiennego oznaczenia przedsięwzięcia bądź projektu, które wpisują się w istniejące kierunki działań bądź działania, nie wyklucza możliwości ich realizacji w ramach *Strategii*. Należy bowiem pamiętać, że *Strategia* pełni funkcję platformy komunikacji oraz stałego zawiązywania i utrwalania współpracy pomiędzy podmiotami z obydwu województw. Ten atrybut *Strategii* sprawia, że zdefiniowane w niej działania nie wyczerpują listy projektów współpracy, a kolejne projekty powstawać będą w trakcie wdrażania dokumentu w wyniku inicjatywy zainteresowanych podmiotów z województw małopolskiego i śląskiego.

Wiele spośród zgłoszonych uwag odnosiło się do zagadnień oraz problemów nie mających charakteru ponadregionalnego. Za bardziej właściwe oraz skuteczne instrumenty rozwiązywania tego rodzaju kwestii uznać należy regionalne strategie rozwoju oraz programy strategiczne i strategie sektorowe. Tymczasem *Strategia dla Rozwoju Polski Południowej* skierowana jest do obszaru wykraczającego poza województwo, toteż zapisane w niej działania oraz projekty koncentrują się na problemach ponadregionalnych i międzyregionalnych, których rozwiązanie nie jest możliwe w granicach jednego województwa, a specyfika problemu nie pozwala na nadanie mu uniwersalnej rangi krajowej.

Większość działań zaproponowanych w projekcie *Strategii* będzie dotyczyć jedynie obszaru Polski, a ich skutki środowiskowe będą miały przede wszystkim charakter lokalny bądź regionalny. Oddziaływania o zasięgu transgranicznym potencjalnie mogą być identyfikowane w odniesieniu do najbardziej ogólnych i niejednoznacznych zapisów. W takich przypadkach trudne jest jednak również określenie przewidywanych skutków działań (ich lokalizacji, rozmiaru czy charakteru), co nie daje podstaw do stwierdzenia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko skutków realizacji *Strategii*, wymagającego uruchomienia procedury, o której mowa w art. 104 oraz art. 113-117 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227 ze zm.).

Wyniki
postępowania
dotyczącego
transgranicznego
oddziaływania
na środowisko

W *Strategii dla Rozwoju Polski Południowej do roku 2020* opracowany został system wdrażania opierający się na 4 współzależnych mechanizmach:

- komunikacji pomiędzy podmiotami zarządzającymi wdrażaniem i aktualizacją *Strategii*;
- poszerzania i utrwalania partnerstwa na rzecz wdrażania *Strategii*;
- monitoringu procesu wdrażania *Strategii* oraz uwarunkowań wdrażania;
- montażu środków do wdrażania *Strategii*.

Proponuje
dotyczące metod
i częstotliwości
przeprowadzania
monitoringu

Współdziałanie tych mechanizmów będzie stanowiło gwarancję efektywnego wdrażania zapisów *Strategii* oraz realizacji jej celów. Dzięki nim podmioty odpowiedzialne za wdrażanie dokumentów będą dysponowały wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie prowadzonych działań oraz ich wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy Polski Południowej.

W procesie monitorowania *Strategii* realizowane będą m.in. następujące zadania:

- tworzenie międzyregionalnych, interdyscyplinarnych zespołów badawczych dla rozwiązywania wspólnych problemów dla obu województw;
- tworzenie baz danych służących ocenie wdrażania *Strategii*;
- wspólne projekty badawcze (realizowane w szczególności przez regionalne obserwatoria rozwoju);
- zintegrowanie działań instytucji badawczych funkcjonujących w sieci procesów gospodarczych i społecznych, prowadzących badania nad procesami rozwoju i wdrażaniem *Strategii*.

Zasadniczymi elementami procesu sprawozdawczości z wdrażania *Strategii*, będą:

- coroczna ocena *Strategii*;
- raport z wdrażania *Strategii* przygotowywany w połowie okresu realizacji, identyfikujący zamiany i uwarunkowania, zrealizowane projekty oraz dobre praktyki.